

ÅEN

Blå Kløversti – 5,3 km

Doktorboligen

Huset her er et af de ældste blandt Hørsholm Kommunes historiske huse og er fredet. Det er bygget i 1793 som lægebolig for doktoren, som var tilknyttet den nærliggende Militære Klædefabrik. Huset var faktisk i alle årene op til 1970 beboet af læger, men det har siden været i privat eje.

Kongelig Militære Klædefabrik

Historien om Klædefabrikken begynder allerede i 1760'erne, hvor de nye kongeveje fra København mod nord blev påbegyndt, og man begyndte at udnytte vandkraften i Usserød industrien.

Med statsstøtte anlagde en gruppe fabrikanter fra København i 1790'erne valkemølle, spinderi og uldvæveri omkring åen, der blev opstemmet i Fabrikdammen. Staten overtog få år efter virksomhederne, og snart blev størstedelen af uniformsstofferne til den danske hær og flåde fremstillet i Usserød.

I 1984-1986 blev den Kongelige Militære Klædefabrik indrettet til moderne erhvervsmaal. De fredede bygninger er nogle af landets bedst bevarede tidlige industrianlæg.

Læs mere på

- <http://klaedefabrik.dk/>

Usserød Mølle

Usserød Mølle stammer helt tilbage fra middelalderen. Men Usserød Vandmølle, som vi kender den i dag, blev opført i 1877. I tilknytning til møllen startedes et bageri i 1891, og møllen var en stor lokal arbejdsplads. Mølleridriften blev dog indstillet i 1951.

De restaurerede fabriksbygninger huser i dag blandet andet IT-virksomheder, og en del af datidens arbejderboliger er bevaret.

Usserød Å

I oldtiden var Usserød Å en vigtig transportvej ind i landet fra kysten. Omkring 1800-tallet blev åen reguleret og rettet ud for bedre at kunne dræne landbrugsjorderne.

De seneste år har åen gennemgået naturgenopretninger, er blevet genslynget flere steder og indgår nu i et storslået landskab, Usserød Ådal, der er fredet.

Åen er opstemmet to steder i Hørsholm Kommune: ved Stampedammen og Fabriksdammen.

Læs mere her

- <https://hoersholm.dn.dk/naturen-i-hoersholm/usseroed-%C3%A5dal-og-usseroed-%C3%A5/>
- <http://www.fredninger.dk/fredning/usseroed-aadal/>

Fabriksdammen

Du står nu ved Fabriksdammen, som er den midterste af de tre industridamme. Den første fabrik - senere kendt som Den Kongelige Militære Klædefabrik - blev opført på dette sted i 1791. I begyndelsen blev der produceret groft klæde og gulvtæppestof, men efter staten overtog virksomheden, blev størstedelen af uniformsstofferne til den danske hær og flåde fremstillet her. Da fabrikken var på sit højeste i 1814, beskæftigede den over 700 mennesker, hvoraf halvdelen var børn.

Usserød Renseanlæg – Novafos

Næsten alt spildevand fra Hørsholm Kommune afledes til Usserød Renseanlæg. Hertil kommer en betydelig spildevandsmængde fra Fredensborg og Rudersdal kommuner, svarende til 1/3 af den samlede mængde spildevand til anlægget.

Usserød Renseanlæg er et mekanisk, biologisk, kemisk renseanlæg, der er dimensioneret til at modtage spildevand fra 50.000 personer. Anlægget er godkendt til at behandle 13.100 m³ spildevand pr. døgn, svarende til 4,8 mio. m³/år. Anlægget udleder rensset spildevand til Usserød Å.

Usserød Å

Usserød Å er gennem tiden blevet udrettet og nedgravet for at give bedre afvandingsforhold på de vandløbsnære arealer. I et forsøg på at genskabe et mere

oprindeligt forløb er flere partier af åen restaureret med genslyngning i årene 1999-2002.

Der er udlagt gydegrus og store sten for at forbedre de fysiske forhold og for at ilte vandet, hvilket forbedrer forholdene for både fisk og smådyr. Der arbejdes fortsat for at forbedre de fysiske forhold i vandløbet.

Norfors

Du går nu langs det fælleskommunale affaldsanlæg, som blev stiftet i 1965. I dag løser Norfors affaldsopgaver for ca. 179.000 indbyggere i seks kommuner. Anlægget er et kraftvarmeanlæg, der ved affaldsbrænding producerer elektricitet og varmt vand til fjernvarme.

Søen øst for Norfors hedder Mølledam. Der blev i 2018 anlagt et omløbsstryg, der gør det muligt for ørreden at komme uden om opstemningen og op for at gyde i Usserød Å.

Mølledam

Søen, du ser her, er Usserød Mølledam, som er den tredje og sidste af de tre opstemmede damme. I 2018 blev Usserød Å ved et stort naturgenopretningsprojekt ført uden om Mølledam ved et omløbsstryg. Det sikrer forbindelse for især ørreder, der trækker op fra havet for at gyde i åen. På gruspartierne, både op- og nedtrøms Håndværkersvinget, kan man om vinteren være heldig at se ørreder gyde. Ved kraftig regn løber åen også gennem Mølledammen, hvilket både giver et flot vandfald ved udløbet og tilbageholder vand for at mindske oversvømmelser nedstrøms.

Usserød Bryggeri

I over 100 år blev der brygget øl i Usserød. Det var et såkaldt hvidtølsbryggeri, der fremstillede øl med et lavt alkoholindhold, indtil 1970. Derefter stod produktionen på mineralvand og æblemost, mens man forhandlede ølmærker fra andre bryggerier.

Nu, efter næsten et kvart århundrede uden bryggerivirksomhed, bliver der igen fyldt noget drikkeligt på flasker på Usserød Bryggeri, nemlig læskedrikke: sodavand og lemonader.

Læs mere på

- <http://hoersholm.lokalavisen.dk/nyheder/2018-01-16/-F%C3%A5-historien-bag-Usser%C3%B8d-Bryggeri-977304.html>

Arbejderboligerne på Bloustrødvej

Engang var Usserød et særegent og selvstændigt industrisamfund. Her på Bloustrødvej ses de gamle arbejderboliger, der var tilknyttet Den Kongelige Militære Klædefabrik, som var den største arbejdsplads på egnen. Det var ofte hele familien, der arbejdede på fabrikken: mand, kone og (indtil begyndelsen af 1900-tallet) også børnene. Man boede lokalt, og kollegerne var både naboer og venner.

Læs mere på

<https://museumns.dk/kulturhistorie/viden-om/byen/arbejderboliger-usseroed/>

Stampen

Fra vandmølle til ungdomshus til SFO.

I 1888 opførtes bygningen som maskin- og forsamlingshus for Den Militære Klædefabrik. Hørsholm Kommune overtog bygningen i 1968 og startede ombygningen til ungdomshus i år 1969. Stampen kom i 2014 ind under Usserød Skole som SFO. Stampen er i dag et fritidstilbud for alle elever i kommunen fra 3. til 6. klassetrin.

Scan QR koden og se filmen, der er produceret af eleverne (er i april 2019 desværre ikke færdigredigeret).

Stampedammen

Stampedammen er sandsynligvis en naturlig sø, men blev en overgang brugt til at drive en valke- eller stampemølle. Klædet blev her stampet ved, at vand blev ledt ind over et hjul, der løftede nogle store bjælker op, som herefter faldt ned på klædet for at give det en større fasthed.

Dammen tilhører Hørsholm Kommune, mens beboerne på Poppelvej har glæde af dammen som bredejere.

Frennegårdsparken

Jorden, som Frennegårdsparken ligger på, tilhørte tidligere Frennegård. Frennegård lå i sin tid på det område, hvor tankstationen på hjørnet af Hørsholmalle og Usserød

Kongevej ligger i dag. Kun den senere tilbygning til gården, Frennehus, som indtil 2013 var politistation, står tilbage. I 1959 købte fire mænd jorden af Frennegårdens ejer, og udstykningen startede året efter. Arkitektfirmaet Skaarup og Jespersen stod for projekteringen, der havde

karakter af eksperiment, hvor man forsøgte at spare på ressourcerne ved at arbejde med små grunde, hvor man forsøgte at placere husene, så man fik mest muligt ud af sollyset. Desuden arbejdede man med differentieret trafik, hvor større veje førte ind i området, og derfra førte blinde villaveje ind i kvarteret, hvorfra et stisystem førte videre. Den sidste grund blev bebygget i 1980'erne.

Slusen ved Mortenstrupvej

Broen du ser her, er en del af et EU-Life projekt. Rudersdal, Hørsholm og Fredensborg kommuner indgik i 2010 et samarbejde om at mindske risikoen for oversvømmelser fra Usserød å. Denne sluse, samt udvidelsen af den eksisterende vådeng nord for Mortenstrupvej, skal sikre området mod oversvømmelser i fremtiden. Slusen er diskret gemt under broen og aktiveres kun ved meget kraftige regnskyl.

Forskønnelse af Usserød Kongevej

Hørsholm Kommune har i 2018 og 2019 udført et renoverings- og forskønnelsesprojekt på Usserød Kongevej ud for Kongevejscenteret. Projektet er i tråd med Grøn Strategi for hele Usserød Kongevej. Forskønnelsen omfatter nye træer, belægninger og belysning samt store kummer med stauder på vejens midterheller. Træerne er blandt andet med til at nedsætte CO₂ indholdet i luften og forbedre biodiversiteten i byen.

Usserød Kongevej

Du går nu på Usserød Kongevej. Da denne vej blev anlagt i 1764-1775, blev den hurtigt den vigtigste færdselsåre gennem Hørsholmegnen.

Det medførte blandt andet, at den gamle Christinedal Kro flyttede fra Usserød til Kongevejens østside. Efter flytningen hed kroen for en tid stadig Christinedal Kro, men da det tysktalende hof fra Hirschholm Slot kom til, kaldte de den på et ukorrekt tysk for "an der Damm", altså "ved dammen". Det blev i folkemunde til Amsterdam Kro. Kroen blev revet ned i 1969 for at gøre plads til Kongevejscentret.

Amsterdam Kro og Amsterdangården

Før Kongevejscenteret, som du står ved nu, lå her engang en kro, Amsterdam Kro, hvis

navn opstod, fordi det tyske hof fra Hirschholm Slot ved slang kaldte den for "an der Damm", hvilket i folkemunde blev til Amsterdam.

Amsterdam Kros haveanlæg lå på den anden side, vestsiden, af Usserød Kongevej og blev til dagligt kaldt 'Dammen'. Undertiden blev Dammen brugt som cirkusplads og til omrejsende tivoli med gynger, karruseller, boder og hvad dertil hører.

I 1960 påbegyndes opførelsen af ejendommen Amsterdamgaarden i den tidligere krohave, og det var slut med cirkus og tivoli på stedet. De første beboere flyttede ind i Amsterdamgaarden i 1962, og i 1964 var alle lejligheder udlejet. I 1988 omdannedes ejendommen til en andelsboligforening.

Usserød danseplads

Mellem træerne kan man måske stadig fornemme den lille lysning. Denne lysning, Usserød Danseplads, også kaldet Usserød Indelukke var et sted, hvor de ansatte fra Den Militære Klædefabrik holdt forskellige arrangementer.

Usserød Gl. Sprøjtehus

Gennem 1800-tallet var det flere gange på tale at nedlægge Den Militære Klædefabrik, men flere krige holdt gang i fabrikken. Der blev bygget arbejder-, læge- og købmandsboliger, byggeri samt sprøjtehus, kro mv. fabrikken blev moderniseret i starten af 1900-tallet. Vandkraften blev skiftet ud med en dampturbine. Klædefabrikken prægede Usserød frem til 1950'erne.

I dette lille museum kan du se ting fra dengang klædefabrikken var i brug.